

Az MNB jogszabály módosítási javaslatai a befektetési szolgáltatók ügyfelei biztonságának erősítésére

A Buda-Cash, valamint az ott feltárt hiányosságokban érintett bankok tevékenységének vizsgálata egyértelművé tette, hogy a pénz- és tőkepiaci jogszabályokban jelentős szigorításokat kell végrehajtani annak érdekében, hogy a befektetési szolgáltatók ügyfeleinek a biztonsága erősödjön. A Magyar Nemzeti Bank az események tanulságainak levonását követően részletes jogszabály módosítási javaslatokat fogalmazott meg. A befektetési vállalkozások által kezelt ügyfél állományok magasabb szintű védelme érdekében több olyan javaslat is megfogalmazásra került, amelyhez a befektetési alapelkezők jelenlegi szabályozásában már szereplő kontroll pontok szolgáltak kiindulási alapként. Az MNB jogszabály módosítási javaslatai a következő főbb pontok köré csoportosíthatóak:

- 1. Az MNB ellenőrzési és intézkedési jogosítványainak megerősítése**, amely eszközök használatával az MNB hatékonyabban lesz képes a hasonló helyzetek kialakulásának megelőzésére, feltárására, és szankcionálására
- 2. A tőkepiac általános biztonsági szintjének növelését célzó javaslatok**, amelyek tovább erősítik az ügyfelek követeléseinek a védelmét, a tőkepiac átláthatóságát és a piaci szereplők kontrollját
- 3. A folyamatba épített kontroll pontok további bővítése**, amelyek javítják az ügyfelek megtévesztésére és a tényleges eszközállomány meghamisítására irányuló szándék korai feltárását és megelőzését célzó keretrendszert
- 4. A befektetési szolgáltatók belső eljárásaira és felügyeleti adatszolgáltatására vonatkozó követelmények erősítése**, amelyek biztonságosabbá teszik a szervezetek működését

A fenti témakörökben megfogalmazott részletes javaslatok a következők:

1. MNB ellenőrzési és intézkedési jogosítványainak megerősítése

- *Ellenőrzések gyakoribbá tétele:* Az MNB három szinten is javasolja az ellenőrzések gyakoriságának jogszabályi szigorítását. Elsőként legyen kötelező minden befektetési vállalkozás esetében a tevékenységi engedély kiadását követő egy évvel egy átfogó ellenőrzés lefolytatása. Másodszor az ügyfél állományokat is kezelő befektetési vállalkozások esetében az eddigi öt évenkénti helyett legyen három évente átfogó vizsgálat. Harmadrészt pedig az MNB számára legyen kötelező ugyanebben a felügyelt intézményi körben minden évben egy olyan célvizsgálat lefolytatása, amely ellenőrzi, hogy a befektetési vállalkozás által kezelt ügyfél állományok valóban rendelkezésre állnak.
- *Személyi bírság felső határának emelése, kiterjesztése az alkalmazottakra és aktív közreműködőkre:* A hatályos jogszabályok alapján csak az intézmény vezető állású személyeit lehet bírságnalni, ezt a lehetőséget ki kell terjeszteni az alkalmazottakra és valamennyi olyan személyre, aki aktívan közreműködött a csalás vagy válsághelyzet kialakulásában. Szükség van a bírság maximális mértékének emelésére is, a jelenlegi 20Mft-ról 500 Mft-ra a kellő elrettentő hatás érdekében.
- *Az MNB bármely felügyelt intézménnyel szemben indított ellenőrzési eljárásában a piacfelügyeleti eljárás eszközeit alkalmazhassa:* A piacfelügyeleti vizsgálat szabályai elsősorban az engedély nélkül végzett tevékenységek esetére kerültek kidolgozásra, de annak eljárási szabályai jelentősen meggyorsítanák egy súlyos visszaélés gyanúja esetén a helyzet tényleges feltárását. Az MNB törvény ezért tegye lehetővé, hogy az MNB bármely felügyelt intézménnyel szemben indított ellenőrzési eljárásában a piacfelügyeleti eljárás eszközeit alkalmazhassa. Ez az eljárás gyors, azonnali intézke-

dést tesz lehetővé, ami kulcsfontosságú a hasonló problémák kezelése esetén. Mindezekon túlmenően az MNB javaslatot tesz a piacfelügyeleti eljárás szabályrendszerének megerősítésére és az alkalmazható eszközök körének bővítésére a megfelelő garanciák beépítése mellett.

- *Külső szakértő igénybevételének lehetősége:* Az MNB ellenőrzési és felügyeleti kapacitáit jelentősen megnövelné, ha lehetősége nyílna arra, hogy egy-egy speciális vizsgálat elvégzésére szakértő személyt vagy vállalkozást bízhatson meg. Az igénybe vehető szakértők listáját közbeszerzési eljárás keretében előre ki kell alakítani annak érdekében, hogy egy esetleges válsághelyzetben a külső szakértő azonnal kirendelhető legyen. A külső szakértőnek fizetendő díj eljárási költségnek minősül, és ha olyan probléma kerül feltárára, amely felügyeleti intézkedést tesz szükségessé, akkor az a felügyelt intézményre terhelhető.
- *Hatékonyabb felügyeleti jogosítványok kialakítása a folyamatos felügyelés kereteiben:* Az MNB számára legyen lehetőség arra, hogy anélkül is kirendelhesse helyszíni felügyelőt, hogy egy felügyelt szervezet működésében hiányosságokat állapított volna meg. Helyszíni felügyelő kirendelése elsősorban a rendszerszinten jelentős intézmények esetében célszerű, de lehet ennek más indoka is. Az MNB számára legyen lehetőség arra, hogy más hatóságok eljárásához hasonlóan a Ket. hatósági ellenőrzésre vonatkozó szabályai alapján a folyamatos felügyelés keretében lehessen – formalizált ellenőrzési eljárás lefolytatása nélkül – helyszíni vizsgálatot végezni.
- *Bejelentők védelmének biztosítása:* A pénz- és tőkepiac stabilitását és a problémák időbeni feltárását jelentősen segítené, ha a jogszabályok megfelelő módon védenék azokat az alkalmazottakat és vezetőket, akik a pénzügyi szervezet működésében szabálytalanságokat észlelnek és erről az MNB számára bejelentést tesznek. A hatályos jogszabályok az ilyen bejelentők védelmét csak az intézményen belül szabályozzák, ezt ki kell terjeszteni az MNB-nek közvetlenül bejelentést tevő személyekre is.
- *Felügyeleti biztos jogosultsága az ügyletek pozícióinak zárására:* Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy az ügyfél állományok felmérését jelentősen nehezíti, és egyben a kártalanítási folyamat elhúzódásához vezet, ha a felügyeleti biztos nem zárhatja az ügyfelek pozícióit. A kártalanítások kifizetésének minél gyorsabb lebonyolítása érdekében szükség van arra, hogy a jogszabály egyértelműen mondja ki, hogy a felügyeleti biztos nem tartozik kártérítési felelősséggel azért, ha az ügyfél pozíciók zárására az ügyfél állományok pontos meghatározása érdekében van szükség.

2. Tőkepiac általános biztonsági szintjének növelése

- *A BEVA biztosítási összeghatár emelése:* A befektetési szolgáltatókra jelenleg a biztosítási összeghatár alacsonyabb, mint a betétesek esetében, ezért esetleg megfontolandó, hogy meghatározott termékkörben, elsősorban a megtakarítási célokat is szolgáló nyugdíj előtakarékosági számlák vonatkozásában kerüljön a BEVA által fizetendő kártalanítás hosszú távon emelésre. Szükség van a BEVA kártalanítási folyamatát felgyorsító eljárási szabályokra. Megfontolandó az OBA és a BEVA összevonása, amivel a betétesek és a befektetők védelme hatékonyabban látható el.
- *A tőkepiaci intézmények vezetői engedélyezési feltételeinek szigorítása:* A befektetési vállalkozások és a befektetési alapkezelők irányítási rendszerének erősítése és fokozott felügyeleti kontrollja érdekében az eddig utólagos bejelentés helyett előzetes engedélyhez kívánjuk kötni valamennyi vezető állású személy kinevezését/megválasztását. Emellett bővíteni lenne szükséges a vezető állású személyek körét a más ágazati szabályozásból már ismert ügyvezetővel. A vezető állású személyekre vonatkozó követelményeket egységesítenénk, így jó üzleti hírnévvel ne csak az IG tagoknak kelljen rendelkezniük, hanem az ügyvezetőnek és az FB tagoknak is.

- *Könyvvizsgálók szerepének és függetlenségének erősítése:* Az MNB-nek a jelenlegihez képest jóval erősebb jogosítványokat kell kapnia az intézmények könyvvizsgálóinak felügyelete kapcsán, ezért részletes javaslatokat készít a külső könyvvizsgálók feladatairól, felügyeletéről, függetlenségének erősítéséről. A javaslat célja a felügyelt pénzügyi szervezetek könyvvizsgálatát végző könyvvizsgálók (cégek, és természetes személyek) tevékenységének prudenciális szempontból történő szabályozása, követelményrendszer felállításával, illetve szankciórendszer meghatározásával és az MNB ellenőrzési jogának megteremtésével. A könyvvizsgálók minősítésének megadására/visszavonására vonatkozó jogkört az MNB-hez szükséges telepíteni. Az MNB-nek felhatalmazást kell kapnia arra, hogy a felügyelt pénzügyi szervezetek könyvvizsgálóinak tevékenységére vonatkozó részletes, prudenciális követelményeket rendeletben határozzon meg. Ez a törvényjavaslat nem csak a befektetési szolgáltatók, hanem valamennyi egyéb pénzügyi szervezet működésének a biztonságosságát erősítené.
- *Nyilvánosságra hozatali szabályok szigorítása:* Elő kell írni a pénzügyi csoportba nem tartozó intézmények számára is, hogy tegyék közzé az intézményben minősített befolyással rendelkező személyek körét, illetve a tulajdonosi struktúrát. Ezen túlmenően legyen kötelező az intézmény számára, hogy a honlapján tegye elérhetővé az MNB elmúlt öt évben az intézmény vonatkozásában hozott határozatainak rendelkező részét.
- *A informatikai rendszerre vonatkozó rendszeres auditálás kötelezettsége:* Valamennyi befektetési szolgáltató számára rendszeresen legyen kötelező egy olyan audit lefolytatása, amely keretében az MNB által előzetesen meghatározott körből választható független külső auditor megvizsgálja a befektetési szolgáltató informatikai rendszerének megbízhatóságát, teljességét, a megfelelő kontroll pontok működését és az ügyfélpénzek nyilvántartására való alkalmasságát.
- *Informatikai rendszerek azonnali felügyeleti elérhetőségének biztosítása:* Az intézményeknek előzetesen be kelljen jelenteniük az MNB számára, hogy milyen típusú adatkezelő rendszert használnak és az adatok fizikailag hol, és milyen adathordozón találhatóak meg. Ezekben az adatokban bekövetkező bármilyen változást 5 napon belül köteles legyen az intézmény az MNB-nek bejelenteni. Az intézmény által kezelt adatoknak azonnal, egy helyen elérhetőeknek kell lenniük. Az intézményeknek olyan integrált nyilvántartó rendszert kell alkalmazniuk, amely akkor is alkalmas az ügyfél állományok legalább naponta történő pontos meghatározására, ha azok nyilvántartása az intézménynél több nyilvántartási alrendszerben történik.
- *Az intézmények nyilvántartási rendszereinek online felügyelete:* Az MNB számára biztosítani kell, hogy az intézmények nyilvántartási rendszere távoli eléréssel, online úton olvashatóvá/ellenőrizhetővé váljon a folyamatos felügyeleti tevékenység keretében. Ezáltal lehetővé válik, hogy az MNB az intézmények alkalmazottainak közreműködésének kiiktatásával is hozzá tudjon férni az ügyfelek tulajdonában álló vagyon kezeléséhez kapcsolódó adatokhoz.
- *Külföldi kereskedési helyszínen végrehajtott megbízások:* Jelentős tőkekövetelményt kell meghatározni a kezelt vagyon arányában arra az esetre, ha a befektetési vállalkozás a lakosságának minősülő befektetők részére szabályozott piacnak nem minősülő, külföldi kereskedési helyszínen nem függő ügynökként hajtja végre a megbízásokat.
- *Üzletkötőkre, ügynökökre vonatkozó követelmények:* A jogszabály mondja ki egyértelműen, hogy az üzletkötőknek mindenkor a jogszabályokban foglaltaknak, a szakma szabályainak megfelelően, tisztességes és hatékony módon, az ügyfél érdekeivel összhangban kell eljárniuk. Az MNB kapjon felhatalmazást arra, hogy rendelet formájában szabályozza az üzletkötők képesítésére vonatkozó részletszabályokat. A függő ügynökök, a belső ellenőrök valamint a befektetési vállalkozásban az adminisztratív tevékenységet irányító vezetők számára is legyen kötelező a Bszt. szerinti üzletkötői

vizsga és 2016. júliusától csak olyan függő ügynök tevékenykedhessen, amelyik megfelel a követelményeknek. A jogszabály írja elő, hogy az MNB csak abban az esetben jegyzi be a regiszterbe az ügynököt, amennyiben annak konkrét megbízója is van.

- *Az MNB-nek jogosítványt kell adni arra, hogy egy értékpapír forgalmazására a kibocsátótól független forgalmazó alkalmazását írhasssa elő:* Az MNB számára a jogszabály adjon felhatalmazást arra, hogy egy értékpapír kibocsátás engedélyezése során megkövetelhesse, hogy az értékpapír forgalmazója olyan befektetési vállalkozás legyen, amelyik nem tartozik ugyanabba a pénzügyi csoportba, mint az értékpapír kibocsátója. A forgalmazás időszakában is legyen intézkedési lehetősége az MNB-nek a független forgalmazó megkövetelésére, ha azt tapasztalja, hogy arra szükség van a kontroll pontok számának és a transzparenciának a növelése érdekében.
- *Egészségpénztárak befektetési szabályainak szigorítása:* Az egészségpénztárak jelenlegi befektetési szabályozása lehetővé teszi, hogy a pénztár a vagyonának 40%-át egy hitelintézeti csoporthoz helyezhesse el, ezt a limitet 20%-ra javasolja az MNB csökkenteni, illetve további szigorításokat kell bevezetni a pénztárak befektetési tevékenységére vonatkozóan.

3. A folyamatba épített kontroll pontok további bővítése:

- *Nevesített alszámlák a KELER-ben:* A KELER minél szélesebb körben vezessen nevesített alszámlákat, amelyeken keresztül az ügyfelek nem csak a befektetési szolgáltatótól, hanem közvetlenül a KELER-től is kapjanak információkat a meglévő értékpapír állományukról és pozícióikról. Első körben nevesített alszámlával kell rendelkezzen valamennyi hitelintézet, biztosító, pénztár, befektetési vállalkozás, illetve azon ügyfelek, amelyek esetében az ügyfélszámla átlagos állomány meghaladja a BEVA által biztosított maximális összeghatárt, vagy ezt külön kéri. A későbbiekben a gyakorlati tapasztalatok alapján sor kerülhet a nevesített alszámlával rendelkezők körének további bővítésére. Az ügyfél KELER alszámlán elkülönítetten kezelt pénzügyi eszköze a felszámolás és végelszámolás során legyen azonnal kiadható az ügyfél részére.
- *Együttes zárolás ingyenesen lehetővé tétele:* Az ügyfelek jelenleg is kérhetik azt a szolgáltatást, amelynek segítségével a befektetési szolgáltató az ügyfél KELER-nél nyilvántartott ügyfélszámlán tranzakciót csak az ügyfél egyidejű hozzájárulásával tud végrehajtani. Ez a megoldás ugyan a tranzakció lebonyolítását kissé lassítja, de egyidejűleg lényegesen javítja az ügyfelek védelmét. Jelenleg ezért az ügyfélnek plusz költségeket kell fizetni, célszerű ezt ingyenessé tenni.

4. Belső eljárásokra és felügyeleti adatszolgáltatásokra vonatkozó követelmények erősítése

- *A belső ellenőr havonta vizsgálja az ügyfélállományok meglétét:* A befektetési szolgáltatók esetében elsődleges fontosságú, hogy a befektetési szolgáltató által kezelt vagyonok ténylegesen rendelkezésre álljanak, ezért a befektetési szolgáltató belső ellenőre az eddigi gyakorlathoz képest sokkal gyakrabban, havonta vizsgálja meg ezeknek az állományoknak a meglétét és rendelkezésre állását. A belső ellenőr az erről szóló jelentését az igazgatóságnak és az MNB-nek is küldje meg. A belső ellenőrré vonatkozó szakmai követelményeket az MNB rendeletben határozhatja meg.
- *Adatszolgáltatási kötelezettségek bővítése:* Az MNB az általa meghatározott adatszolgáltatási rendeletekben a jelenlegihez képest többlet adatszolgáltatást fog előírni a transzfer megbízásokra, a letétkezelői helyekre és állományokra, valamint az EU-n kívül székhellyel rendelkező ügyfelek tranzakcióira, amelynek elsődleges célja az off-shore körbe tartozó ügyfelekkel kapcsolatos ügyletek szigorúbb kontrollja. Olyan adatszolgáltatási követelményeket kell előírni, ami biztosítja, hogy az MNB számára naprakészen rendelkezésre álljanak a vezető állású személyek, a tulajdonosok, a

kontroll funkció és a jelentősebb szervezeti egység vezetők közvetlen elérhetőségére vonatkozó információk.

- *Harmadik fél letétkezelőnél elhelyezett állományok havi vizsgálata:* Az eddigi éves gyakoriság helyett havonta kerüljön sor arra, hogy ha a befektetési vállalkozás az ügyfél pénzügyi eszközének letéti őrzésére harmadik személlyel megállapodást kötött, akkor a kiválasztott személyt, valamint a pénzügyi eszközök letéti őrzésére általa alkalmazott megoldásokat a tőle elvárható gondossággal felülvizsgálja. Az erről készült jelentést a befektetési vállalkozás az MNB számára küldje meg. A befektetési vállalkozás naponta egyeztesse az általa vezetett nyilvántartásokat és számlákat a pénzügyi eszközöket és a pénzeszközöket kezelő harmadik felek nyilvántartásaival és számláival.